

Mikkelin esiopetuksen opetussuunnitelman päivitys 2026, päivitettyt kirjaukset punaisella. Esiopetuksen opetussuunnitelma löytyy kokonaisuudessaan ePerusteet -palvelusta, jonne muutokset päivitetään lautakuntakäsittelyn jälkeen. [Mikkelin esiopetuksen opetussuunnitelma - ePerusteet](#)

Valtakunnallinen esiopetuksen opetussuunnitelma 1.8.2026 alkaen [Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014](#)

LUKU 1

~~Mikkelin kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma~~ yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo -ohjelma

~~Suunnitelma valmistellaan vuoden 2025 aikana.~~

Ohjelma otetaan käyttöön vuoden 2026 aikana ja se sisältää mm. turvallisemman tilan periaatteet.

LUKU 2.3

Mikkelin täydennys korvataan aiempi strategiateksti uudella:

Mikkeli - kansainvälinen puhtaan veden ja kokonaisturvallisuuden päämaja Saimaalla.

Mikkelin arvot:

- Reilu. Toimimme inhimillisesti ja yhdenvertaisesti. Jokainen voi olla oma itsensä.
- Rohkea. Teemme päätöksiä, kokeilemme uutta ja uudistumme muuttuvassa maailmassa.
- Rakentava. Toimimme avoimesti, vastuullisesti ja yhteistyötä vahvistaen.
- Turvallinen. Rakennamme turvallista arkea, ennakoimme riskejä ja huolehdimme varautumisesta yhdessä.

Mikkelin kaupunkistrategian keskiössä ovat hyvinvoivat kuntalaiset, sujuva arki sekä eheä koulutuspolku. Näitä tavoitteita esiopetus toteuttaa muun muassa joustavan esi- ja alkuopetuksen yhteisessä työssä sekä yhteistyössä opiskeluhoitopalveluiden kanssa. Esiopetuksen henkilöstö kehittää omaa osaamistaan yhdessä oppimalla sekä kouluttautumalla. Toimintakulttuurin keskiössä ovat yhdenvertaisuus ja osallisuus. Oppimisen tuki on keskeinen osa kaupunkistrategiaa.

LUKU 2.4

Mikkelin täydennys

Esiopetuksen perusta on toiminnan leikinomaisuus, oppimisen ilo sekä lasten ideat ja mielenkiinnon kohteet. Leikki on keskeinen oppimisen muoto esiopetusiässä. Leikki mahdollistaa lapsen osallistumisen ja osallisuuden sekä **kouluvalmiuksien kehittymisen**. Lapsi oppii tekemällä, toimimalla, tutkimalla ja havainnoimalla. Jokainen lapsi oppii omaan tahtiinsa. Tavoitteena on hyvän itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen sekä positiivisten oppimiskokemusten saaminen.

LUKU 2.5

Mikkelin täydennys kohtaan *Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot* lisätään

Leikkiympäristöistä huolehtiminen, järjestämisen käytännöt ja leikeissä toimiminen kehittävät arjen taitoja. Esiopetuksen henkilöstö rikastaa ja kehittää leikkejä oppimishaasteiden tarjoamiseksi sekä lasten mielenkiinnonkohteiden mukaan. Henkilöstö vastaa leikkiympäristöjen ja esiopetuksen leikin kehittämisestä.

Tunnetaitojen harjoittelussa käytetään tunnetaitomateriaaleja ja monipuolisia työtapoja. Turvataitojen harjoittelulla vahvistetaan erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa toimimista sekä oman kehon viestien kuuntelua. Käytettävät materiaalit, menetelmät ja arjen toimintatavat kuvataan yksikön lukuvuosisuunnitelmassa.

Monipuolinen liikkuminen vahvistaa lasten osallisuutta, yhteenkuuluvuutta ja taitoja. Liikunnallisen elämäntavan edistämässä huomioidaan arjen käytännöt, yhteisöllisyys, esteettömyys ja liikkumisen riemu. Oppimisympäristöjä hyödynnetään monipuoliseen liikkumiseen.

LUKU 3.1 lisäys:

Jokaisella lapsella tulee päivittäin esiopetuksessa olla mahdollisuus monipuoliseen liikkumiseen ja liikkumisen iloon. Esiopetuksen henkilöstö toimii eri tavoin liikkumisen edistäjinä: suunnittelemalla, mahdollistamalla, toimien mallina ja esimerkkinä, kannustajina, innostajina ja havainnoimalla. Liikunnallista elämäntapaa edistetään yhteisellä suunnittelulla. Toteutuksesta vastaa koko henkilöstö.

Esiopetuksen liikuntavälinehankintoja suunnitellaan, välineistön käyttöä esitellään lapsille ja liikuntavälineet asetetaan lasten saataville sisällä ja ulkona. Toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelussa huomioidaan kaikkien lasten mahdollisuudet käyttää kaikkia tiloja ja välineitä sekä osallistua yhteiseen toimintaan. Lasten aloitteita ja mielenkiintoa liikkumiseen tuetaan ja vahvistetaan etsimällä sopiva aika, paikka ja tapa lasten liikkumisen tarpeiden ja kehittyvien taitojen mukaisesti. Liikkumisesta ja taitojen oppimisesta iloitaan yhdessä.

Huomiota kiinnitetään vähän liikkuvien lasten tunnistamiseen, tukemiseen ja ohjaamiseen, olosuhteiden muokkaamiseen, henkilöstön osaamisen lisäämiseen sekä aktiiviseen toimintakulttuuriin, jossa liikkuminen on luonteva osa arkea. Leikki ja liikkuminen nivoutuvat yhteen. Yksiköissä toimii liikuntavastaavia ja liikunnallisen elämäntavan edistämisen käytäntöjä kuvataan lukuvuosisuunnitelmissa. Toiminnallisuus ja liikkuminen ovat osa myös tuen toteuttamista.

Etelä-Savon alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti liikunnallisen elämäntavan edistämistä toteutetaan yhteistyössä esiopetuksen järjestäjän, neuvolan, opiskeluhoitopalveluiden, liikuntapalveluiden ja järjestöjen kanssa. Etelä-Savon hyvinvointialueella neuvolan elintapaohjaukseen kuuluu myös luonto. Ohjausta varten tuotettu materiaali on esiopetuksen käytettävissä. Etelä-Savon liikuntaverkostosta saadaan tukea liikunnallisen elämäntavan edistämiseen tapaamisissa ja koulutuksissa. Toimintakulttuuria ja sen jatkumoa esiopetuksesta perusopetukseen kehitetään esi- ja alkuopetuksen yhteisessä työssä.

Liikunnallisen elämäntavan edistämässä hyödynnettäviä materiaaleja:

- [Johtajan työkirja - Liikkuva varhaiskasvatus](#)
- [Liikkuva varhaiskasvatus - Liikkumisen iloa lapsille](#)
- [Ilo kasvaa ulkona - webinaareja](#)

- [Etelä-Savon Liikunta](#)
- [Innostun liikkumaan](#)
- [Energisen oppijan-Skillireili-6-8-v.pdf](#)
- [Inspiroidu – Lisää vain liike -ideapankissa - Suomiliikkeelle.fi](#)
- [Skillilataamo | Innostun liikkumaan](#)
- [Kieltä liikkeellä -kalenteri](#)
- [Materiaalit | Opetushallitus](#) Luen ja liikun -videot
- Mikkelin Leikkittäjäliivi, säännöllisesti ohjatut yhteisleikit
- Mikkelin Retkireppu, materiaalit leikilliseen oppimiseen ulkona
- [Metsän kasvattamat - Luonto osaksi neuvolan elintapaohjausta - Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu](#)
- [Materiaalit - Ulkoluokka](#)
- [Materiaalit - Ilo kasvaa ulkona](#)

Toimintakulttuurin arviointi -alalukuun lisäys:

Liikunnallisen elämäntavan edistämistä voidaan arvioida seuraavilla välineillä

- [Nykytilan arviointi - Liikkuva varhaiskasvatus](#)
- [Liikkumisen inklusion käsikirja varhaiskasvatukseen - Liikkuva varhaiskasvatus](#)
- [Havainnoinnin työvälineet | Innostun liikkumaan](#)
- [Varhaiskasvatuksen leikkipedagogiikka ulkotoiminnassa: leikki ja leikillisuus kasvattajan työtapana - Theseus](#) esimerkki ulkopedagogiikkasuunnitelmasta

LUKU 3.2

Mikkelin täydennys

Esiopetuksen oppimisympäristöinä hyödynnetään luontoa, runsaita vesistöjä ja lähiympäristön kohteita sekä yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. Myös virtuaaliesittelyjä, -ympäristöjä ja -työpajoja voidaan käyttää esimerkiksi taiteisiin, tieteisiin, katsomuksiin, kieliin ja kulttuureihin tutustuttaessa. Mediakasvatus, digiturvataidot, ohjelmointi ja digilaitteen käyttö ovat osa tieto- ja viestintäteknologista osaamista, joka huomioidaan oppimisympäristöissä. **Liikkumisen ympäristöinä toimivat sisä- ja ulkotilat, luonto ja lähiympäristöt sekä paikalliset kohteet kuten leikkipuistot.** Mikkelin kaupunkistrategia korostaa toimivia oppimisympäristöjä.

LUKU 4.3

Kielten rikas maailma lisäys loppuun:

Mikkelin lukutaitostrategiassa tavoitteina ovat päivittäinen vuorovaikutteinen lukeminen lapsille lukuiltoa vahvistaen, lukutaitoyhteistyön tiivistäminen perheiden kanssa, henkilöstön lukutaitosaamisen vahvistaminen, tarinat, kirjallisuus ja leikki suunnitellusti osana arkea sekä yksikkö- ja kaupunkitason suunnittelun kehittäminen kielitietoisuutta ja monikielisyyttä edistäen muun muassa Lukeva varhaiskasvatus -työkalun avulla.

LUKU 4.4 lisäys

Mikkelin perusopetuksessa voi opiskella kaksikielisellä koulupolulla suomen ja englannin kielellä. Kaksikieliselle koulupolulle hakeudutaan esiopetusvuoden aikana. Esiopetuksessa edistetään englannin kielirikasteisuutta. Kielirikasteisuuden tavoitteena on herättää lasten mielenkiinto kieliin

ja kielten oppimiseen sekä tehdä kaksikielinen koulupolku tutuksi kaikille esiopetuksen lapsille ja perheille. Kielirikasteisuutta toteutetaan esiopetuksen tavoitteiden mukaisesti.

LUKU 5.5.1

~~Pidennetty ja varhennettu oppivelvollisuus. Kun varhaiskasvatuksessa herää huoli lapsesta, tehdään lähete lasten kuntoutuspalveluihin. Psykologi kutsuu koolle monialaisen palaverin, jossa päätetään lapsen varhennetusta oppivelvollisuudesta. Kun lapsen asiakkuus on erikoissairaanhoidossa, monialaisen tiimin kutsuu koolle varhaiskasvatuksen erityisopettaja.~~

Varhennettu oppivelvollisuus

Varhennettu oppivelvollisuus koskee lasta, joka oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi tarvitsee lisäaikaa esi- ja perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Varhennetun oppivelvollisuuden tarve arvioidaan riittävien selvitysten perusteella yhteistyössä huoltajien kanssa.

Mikkelissä varhennetun oppivelvollisuuden arviointi käynnistyy, kun lapsen tilanteessa herää huoli siitä, että hän oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi saattaa tarvita varhennettua oppivelvollisuutta. Arvioinnin käynnistämisessä ja valmistelussa ovat mukana lapsen huoltajat, varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä tarvittaessa esiopetuksen henkilöstö, terveydenhuollon asiantuntijat ja muut lapsen tilanteen kannalta tarpeelliset toimijat.

Mikäli lapsella on asiakkuus lasten kuntoutuspalveluissa tai erikoissairaanhoidossa, asian valmistelu tehdään yhteistyössä näiden tahojen kanssa. Mikkelissä varhaiskasvatuksen erityisopettaja kokoaa monialaisen valmistelupalaverin. Valmistelupalaveriin voivat osallistua lapsen huoltajat, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, esiopettaja, perusopetuksen koordinoiva erityisluokanopettaja tai sairaalaopetuksen erityisopettaja sekä terveydenhuollon lääkäri tai psykologi sen mukaan, mikä on lapsen tilanteen kannalta tarpeellista. Valmistelupalaverissa arvioidaan varhennetun oppivelvollisuuden tarvetta, käydään läpi käytettävissä olevat selvitykset ja sovitaan asian jatkovalmistelusta.

Mikkelissä varhaiskasvatuksen erityisopettaja laatii valmistelun pohjalta esityksen varhennetusta oppivelvollisuudesta ja toimittaa sen perusopetuksen palvelukoordinaattorille. Ennen päätöksen tekoa huoltajille varataan mahdollisuus tulla kuulluiksi. Huoltajilla on mahdollisuus tutustua asiaa koskeviin asiakirjoihin, ja Mikkelissä kuulemisajaksi on määritelty kaksi viikkoa. Hallintopäätöksen varhennetusta oppivelvollisuudesta tekee perusopetuksen erityissuunnittelija.

Varhennetun oppivelvollisuuden päätöksen saaneen lapsen oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, jona lapsi täyttää kuusi vuotta. Lapsella on oikeus osallistua esiopetukseen jo sinä vuonna, jona hän täyttää viisi vuotta, jos huoltaja päättää käyttää tätä oikeutta. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tehdään ennen perusopetuksen alkamista, eikä päätös ole voimassa enää perusopetuksen alettua.

Lapselle laaditaan lapsikohtaisen tuen suunnitelma voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Lapsen esiopetuksen järjestämisessä, tuen suunnittelussa ja siirtymävaiheessa tehdään yhteistyötä huoltajien, esiopetuksen henkilöstön, varhaiskasvatuksen erityisopettajan, perusopetuksen asiantuntijoiden sekä tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa.

ESIOPETUSSUUNNITELMAN PAIKALLINEN LIITE: Ryhmäkohtaisten tukimuotojen arviointilista
Poistetaan liite epätarkkuuksien vuoksi ja työstetään sitä vastaamaan paremmin tarkoitustaan.